

UPPVMP022 Somatopedie

Fakulta veřejných politik v Opavě

zima 2022

Rozsah

13/13/0. 4 kr. Ukončení: zk.

Vyučující

doc. PaedDr. Terézia Harčaríková, PhD. (přednášející)

Mateřské obory/plány

- [Speciální pedagogika](#) (program FVP, SPEP)

Cíle předmětu

Podstatou předmětu Somatopedie je získání základních teoretických i praktických informací ohledně této disciplíny a ohledně edukace osob s poruchami pohybu ve společnosti. Somatopedie je obor, který se zabývá jedinci s tělesným postižením v dětském i dospělém věku, v různých kombinacích a stupních. Předmět zahrnuje nejen teoretická východiska somatopedie, ale také popis typických a běžných tělesných postižení, včetně vysvětlení terminologie a orientace speciálního pedagoga v edukaci dětí a žáků s tělesným postižením a konkrétně žáků s mozkovou obrnou.

Výstupy z učení

Odborné znalosti:

- student umí hovořit o vývoji názorů společnosti k jedincům se somatickým postižením
- student zná teoretická východiska a terminologii somatopedie
- student umí charakterizovat somatopedii jako vědní obor
- student zná ontogenetický vývoj zdravého dítěte a umí posoudit změny ve vývoji dětské motoriky a hybnosti
- student charakterizuje školní zralost související s tělesným vývojem dětí
- student zvládá klasifikaci pohybových vad podle příčin a symptomatických znaků
- student zná charakteristiku mozkové obrny, její zvláštnosti a specifika
- student zvládá popsat získaná tělesná postižení a jejich zvláštnosti v somatické i psychické stránce člověka
- student umí definovat deformace, amputace, malformace
- student zná zákonitosti a podporu žáků s poruchou hybnosti v běžné edukaci a inkluzi žáků s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním

Odborné dovednosti:

- student umí charakterizovat dítě s mozkovou obrnou a zásady práce s tímto dítětem ve škole
- student chápe pojetí struktury komplexní rehabilitační péče v ČR o jedince s tělesným postižením
- student umí diskutovat o vzdělávání dětí se somatickým postižením
- student vyjmenuje a popíše základním způsobem kompenzační a rehabilitační pomůcky zejména pro osoby s tělesným postižením

Obecné způsobilosti:

- student umí posoudit podporu a edukaci dětí, žáků a dospělých s tělesným postižením v rámci širokého spektra poruch a postižení speciální pedagogiky
- student zná konkrétní kompenzační pomůcky pro osoby s tělesným postižením
- student se orientuje v dílčím speciálněpedagogických postupech a strategiích, které jsou vhodné pro osoby s tělesným postižením
- student konkretizuje somatopedii jako dílčí součást speciální pedagogiky a tím její specifické zájmy a prostředky

Osnova předmětu

1. Speciálně pedagogická disciplína somatopedie, její vznik, možnosti, cíle a podstata, základní terminologie.
2. Vývoj názorů společnosti k jedincům se somatickými a zdravotními limity. Současné pojetí jedinců s tělesným postižením, onemocněním a zdravotním oslabením. Teoretická východiska. Definiční rámec problematiky.
3. Exkurz do historie péče o osoby s tělesným postižením, onemocněním a zdravotním oslabením. Významné osobnosti somatopedie – Jedlička, Bakule, Bartoš, Chlup a další.
4. Ontogeneze dítěte se zaměřením na motoriku, vývoj dětské motoriky a hybnosti.
5. Etiologie tělesných postižení, obecná symptomatika.
6. Klasifikace a charakteristika typů tělesného postižení. Nejčastější kombinace tělesného postižení.
7. Důsledky typů tělesného postižení na edukaci.
8. Mozková obrna. Charakteristika mozkové obrny, charakteristika dítěte s MO. Zvláštnosti a specifika vývoje dítěte s různými typy MO.
9. Nemocný a zdravotně oslabený jedinec. Charakteristika a kategorizace. Jedinec s chronickým onemocněním, jedinec nevyлéčitelně nemocný. Vliv onemocnění na edukaci. Zdravotní oslabení.
10. Přijetí jedince s onemocněním nebo zdravotním postižením v rodině – speciálněpedagogický kontext. Kompenzační činitelé. Typy rodinné výchovy.
11. Koordinovaná (komplexní) rehabilitační péče – vymezení pojmu, cíle, složky. Výchovná rehabilitace. Léčebná rehabilitace. Sociální rehabilitace. Pracovní rehabilitace.
12. Profesní příprava osob s tělesným postižením, onemocněním a zdravotním oslabením.
13. Podpora a edukace jedinců s tělesným postižením v ČR. Systém vzdělávání dětí a žáků s tělesným postižením.

Literatura

povinná literatura

- GOGOVÁ, T., HARČARÍKOVÁ, T., KRAJČÍ, P., NÉMETH, O. Pedagogika telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených raného a predškolského veku. Bratislava: Iris, 2013. ISBN 978-80-89238-82-8.

- Harčaríková, T - Kollárová, E.: Základy pedagogiky telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených. - 1. vyd. - Bratislava : Iris, 2016. - 165 s. ISBN 978-80-89726-81-3
- Harčaríková, T.: Pedagogika telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených v kontextoch edukácie. - 1. vyd. - Ostrava : Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2014. 97 s. ISBN 978-80-7464-631-7
- Janků, K., , Harčaríková, T., Multidimenzionalita tělesného postižení z pohledu komplexní rehabilitační péče. - 1. vyd. - Ostrava : Ostravská univerzita, 2016. - 146 s. ISBN 978-80-7464-886-1
- JANKŮ, K. Kapitoly ze somatopedie. Ostrava: Ostravská univerzita, 2017. ISBN 978-80-7464-954-7.
- RENOTIÉROVÁ, M. Některé významné osobnosti oboru somatopedie v českých zemích. Olomouc: VUP, 2007. ISBN 978-80-244-1861-2.
- RENOTIÉROVÁ, M. Somatopedické minimum. Olomouc: UP, 2002. ISBN 978-80-244-0532-6.
- VÍTKOVÁ, M. Somatopedické aspekty. Brno: Paido, 2006. ISBN 978-80-7315-134-0.

doporučená literatura

- ADAMUS, P. Vzdělávání žáků s kombinovaným postižením. Ostrava: Ostravská univerzita, 2017. ISBN 978-80-7464-975-2.
- BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M., VRUBEL, M. Inclusion in Education for Students with Special Educational Needs from the Perspective of Research. Brno: Masaryk University, 2014. ISBN 978-80-210-7152-0.
- VALENTA, M. a kol. Přehled speciální pedagogiky. Rámcové kompendium oboru. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0602-6.
- ŽIŽKA, Z. Pomůcky pro osoby se zdravotním postižením. Praha: Národní rada osob se zdravotním postižením, 2012. ISBN 978-80-87181-07-2.

neurčeno

- FIALOVÁ, I., OPATŘILOVÁ, D., PROCHÁZKOVÁ, L. Somatopedie. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2016. ISBN 978-80-7315-233-8.
- JANKOVSKÝ, J. Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením. Praha: TRITON, 2006. ISBN 80-7254-730-5.
 - OPATŘILOVÁ, D. Analýza současného stavu inkluzivního vzdělávání v České republice u jedinců s tělesným postižením v předškolním a základním vzdělávání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5030-3.
 - OPATŘILOVÁ, D. Pedagogická intervence v raném a předškolním věku u jedinců s mozkovou obrnou. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5266-6.
 - WINN TUTWILER, S. J. Teachers As Collaborative Partners. Routledge, 2017. ISBN 978-0805839005.
 - VÍTKOVÁ, Marie. Somatopedie. Opava: FVP SU v Opavě, 2019, ISBN 978-80-7510-340-6. In E-learning kurz pro studenty studijního programu Speciální pedagogika Fakulty veřejných politik v Opavě.
 - VÍTKOVÁ, M. Somatopedie. In E-learning kurz pro studenty studijního programu Speciální pedagogika Fakulty veřejných politik v Opavě. Opava: Slezská univerzita v Opavě.

Metody hodnocení

100% účast v seminářích je podmínkou přihlášení ke zkoušce. Úspěšné vykonání písemné zkoušky dle hodnotících indikátorů.